

Değerli hocamız
Prof. Dr. Hasan Şükrü YÜKSEL'i
kaybettik

Prof. Dr. Hikmet ÖZBEK*

Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi'nin ilk dönem öğretim üyelerinden olan değerli bilim insanı, hocamız ve büyüğümüz **Prof. Dr. Hasan Şükrü YÜKSEL**, 14 Şubat 2007 günü saat 11⁰⁰ sularında vefat etmiştir. Kendisine Yüce Allah'tan rahmet, değerli eşi, çocukları, torunları, akrabaları, öğrencilerine ve tüm meslek camiamıza şahsım ve Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Bitki Koruma Bölümü öğretim elemanları adına başsağlığı diliyorum.

Prof. Dr. H. Yüksel, 1923 yılında Akseki (Antalya)'de doğmuştur. İlkokulu Akseki'de ortaokul ve liseyi Antalya'da okumuş, 1943 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ne kaydolmuş ve bu fakültenin Zootekni Bölümü'nden 1947 yılında mezun olmuştur. 29.06.1947 – 10.11.1949 tarihleri arasında Ankara Kauçuk İstasyonu'nda çalışmıştır. 11.11.1948 – 30.10.1949 tarihleri arasında askerlik hizmetini ifa ettikten sonra 31.10.1949 tarihinde Ankara Ziraat Mücadele Araştırma Enstitüsü'nde araştırmacı olarak göreve başlamıştır. 25.08.1955–20.08.1956 tarihleri arasında bir yıl süre ile ABD'de kalmış, "North Carolina State College Graduate"de nematoloji ve uygulamalı entomoloji dersleri almış, bir sömestre de tarla bitkileri hastalıkları ile ilgili derslere devam etmiştir. Daha sonra 4 haftalık bir süre Gainesville (Florida)'de Dr. B.G. Chitwood ve Dr. J.R. Christie ile Nematoloji konusunda çalışmalar yapmış, sekiz hafta kadar da Beltsville (Maryland)'de Dr. A. L. Taylor'un Hematoloji Laboratuvarı'nda çalışmıştır. Yurda döndükten sonra aynı kuruluştaki görevine devam etmiş ve 12.06.1958 tarihinde doktorasını tamamlamıştır. Aynı yıl Atatürk Üniversitesi'ne asistan olarak girmiş, Atatürk Üniversitesi ile Nebraska Üniversitesi (ABD) arasındaki 10 yıllık işbirliği programı çerçevesinde 27.01.1959 tarihinde öğretim üyesi olarak yetiştirilmek maksadı ile

* Atatürk Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümü, Erzurum
e-posta: hozbek@atauni.edu.tr
Alınış (Received): 22.03.2007

AID fonundan Amerika'ya gönderilmiş ve 04.11.1960 tarihine kadar ABD'de bilimsel çalışmalarını sürdürmüş ve bazı dersler almıştır. Yurda döndükten sonra üniversitedeki görevine başlayan H. Yüksel, 29.11.1962 tarihinde 4936 sayılı Kanununun 19. maddesine göre Eylemli Doçentliğe getirilmiş, aynı kanununun 26. ve 6990 sayılı Atatürk Üniversitesi Kanunu'nun geçici 1. maddesi gereğince 23.01.1967 tarih ve 4919 sayılı Müşterek Kararname ile profesörlüğe atanmıştır. 02.01.1966 ve 04.10.1967 tarihleri arasında Fitotekni Bölüm Başkanlığı'nı yürütmüştür. Fitotekni içerisinde bir birim olan Bitki Koruma, Milli Eğitim Bakanlığı'nın 21.03.1968 gün ve 6318 sayılı onayı ile Bitki Koruma Kürsüsü haline getirilmesi ile H. Yüksel, Kürsü Başkanlığı'na atanmıştır. Yetiştirdiği öğretim elemanlarının belirli bir düzeye ve sayıya ulaşmasını göz önüne alarak, Bitki Koruma Kürsüsü'nün bağımsız bir bölüm haline gelmesi çabalarını sürdürmüş ve 13.05.1977 tarihinde de bağımsız bölüm şekline dönüştürülmesini sağlamıştır. Aynı tarihte Bitki Koruma Bölümü Başkanlığı'na atanmış ve bu görevini 11.11.1981 tarihine kadar sürdürmüştür. Erzurum'un yüksek rakımı (1850 m) hocanın sıhhatini uzun yıllar olumsuz yönde etkilemiş ve 02.01.1986 tarihinde kendi arzusu ile emekliye ayrılmış ve yaşamını İzmir'de sürdürmeye başlamıştır.

Türkiye'nin ilk **nematoloğu** olan H. Yüksel, sürdürdüğü araştırmalar ve verdiği dersler yanında o zaman yürürlükte olan Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Genel Müdürlüğü'nün her yıl yapılan Konsey Toplantıları'nda ülkenin nematod problemlerine değinmiş ve yön verme çabalarını sürdürmüştür. Bu bağlamda, Zirai Mücadele Araştırma Enstitüleri'ndeki araştırmacılara birkaç defa Atatürk Üniversitesi'nde nematodlarla ilgili kurslar düzenlemiş ve bu kursları bizzat yürütmüştür. Ayrıca başta Zirai Mücadele Araştırma Enstitüleri olmak üzere değişik kuruluşlardan gönderilen nematod örneklerini teşhis etmiştir.

Dünyada nematodların, özellikle de Kök-ur nematodlarının öneminin giderek artmasına bağlı olarak, kurulan **Uluslararası Meloidogyne Projesi**'nde görev almış, bu organizasyonun düzenlediği toplantılara davet edilmiş, bunlardan Afrika ülkelerinde, Mısır'da ve Yunanistan'da yapılan toplantılara katılmıştır. Burada vurgulanması gereğini duyduğum önemli hususlardan birisi, **Ditylenchus dipsaci**'nin biyolojisi ile ilgili çalışmasının (Yüksel, 1960) yurt içi ve yurt dışındaki bilimsel dergilere ek olarak nematoloji ders kitaplarında da referans olarak gösterilmiş olmasıdır. Diğer taraftan, bilim dünyasına kazandırdığı **Pratylenchoides alkani** Yüksel, 1977 ve **Pratylenchoides erzurumensis** Yüksel, 1977 türlerinin özellikle yurt dışındaki bilimsel dergilerde referans olarak gösterildiği kayda değer önemli bir diğer husustur.

Bölümümüzün önerileri doğrultusunda Ziraat Fakültesi Fakülte Kurulu 09.05.2007 tarih ve 2 sayılı kararı ile bölümümüzün en büyük ve gelişmiş laboratuvarı olan ve Bitki Koruma Bölümü'ne ek olarak üniversitenin ilgili tüm birimlerine hizmet veren "Bitki Klinik Laboratuvarı"na "**Prof. Dr. Hasan Şükrü Yüksel Bitki Klinik Laboratuvarı**" adını verilmiştir.

Kendilerine tekrar Yüce Allah'tan rahmet diliyorum.

Yayınları

- Yüksel, H.** 1958. İç Anadolu soğanlarında ilk defa tespit edilen sak ve soğan nematodu (*Ditylenchus dipsaci*). **Tomurcuk**, **77**: 5–6.
- Yüksel, H.**, 1960. Observations on the life cycle of *Ditylenchus dipsaci* on onion seedlings. **Nematologica**, **5**: 289–296.
- Yüksel, H.**, 1966 a. Bitki paraziti nematodların topraktan ve bitkilerden elde edilmeleri, bunların muhafazası ve preparatlarının yapılması metotları. Atatürk Üniversitesi Zir. Fakültesi Ziraî Araştırma Enstitüsü Teknik Bülteni, No: 4, 26 s.
- Yüksel, H.**, 1966 b. Doğu Karadeniz kıyı bölgesinde bulunan *Meloidogyne incognita*, *Heterodera crucifera* ve *Tylenchulus semipenetrans*'in bazı önemli devreleri üzerinde morfolojik çalışmalar. Atatürk Üniv. Zir. Fak. Ziraî Araştırma Enstitüsü Teknik Bülteni, No: 15, 21 s.
- Yüksel, H.**, 1966 c. Erzurum bölgesinde bulunan yeni korunga zararlısı (*Sphenoptera antiqwa*). **Bitki Koruma Bülteni**, **6** (2): 67–72.
- Yüksel, H.**, 1966 d. *Heterodera schachtii* Schmidt., 1871 ile Türkiye'de yeni bulunan *Heterodera crucifera* Franklin, 1945, sist nematodları üzerinde mukayeseli morfolojik çalışmalar. Atatürk Üniversitesi Zir. Fak. Ziraî Araştırma Enstitüsü Teknik Bülteni, No: 8, 26 s.
- Yüksel, H.**, 1966 e. İzmir ve Manisa bağlarında kısa boğum hastalığının vektörü *Xiphinema index* (Longidoridae)'in durumu üzerinde araştırma. **Bitki Koruma Bülteni**, **6** (1): 31-34.
- Yüksel, H.**, 1966 f. Karadeniz Bölgesi'nde tesadüf edilen *Meloidogyne incognita* varyasyonu hakkında. **Bitki Koruma Bülteni**, **6** (1): 35–38.
- Yüksel, H.**, 1966 g. Nematodların daimi preparatları için hazırlanma metodunun tadil edilmiş şekli. **Bitki Koruma Bülteni**, **5** (4): 200–202.
- Yüksel, H.**, 1966 h. Nematodların sürekli preparatlarının hazırlanmasında kullanılan geliştirilmiş değişik bir metot. **Bitki Koruma Bülteni**, **6** (2): 39–42.
- Yüksel, H.**, 1967. Iğdır Ovası'nda ilk defa bulunan *Meloidogyne hapla* ve bunun *M. incognita*'nın kanatlı varyasyonundan ayırt edici özellikleri. Atatürk Üniv. Zir. Fak. Ziraî Araştırma Enstitüsü Teknik Bülteni, No: 17, 20 s.
- Yüksel, H.**, 1969. *Ditylenchus dipsaci* soğan ırkının biyolojisi ile zarar şekli üzerinde araştırmalar ve korunma çareleri. Atatürk Üniversitesi Zir. Fak. Ziraî Araştırma Enstitüsü Teknik Bülteni, No: 37, 58 s.
- Yüksel, H.**, 1970. Türkiye'de Bulunan Telkurtları (Elateridae) Türleri Üzerinde Sistematiik Çalışmalar. Atatürk Üniv. Yay. No 85, Zir. Fak. Yay. No 32, Araştırma Ser. No 12. Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum, 65 s.
- Yüksel, H.**, 1973 a. Doğu Anadolu'da tespit edilen *Paratylenchus* türlerinin dağılışı ve bunlar üzerinde sistematiik çalışmalar. **Atatürk Üniv. Ziraat Fakültesi Dergisi**, **4**: 15–20.
- Yüksel, H.**, 1973 b. Türkiye'de bulunan *Heterodera* (Nematoda: Heteroderidae) türlerinin durumu, bunların morfolojik ve biyolojik farklılıkları üzerinde çalışmalar. **Atatürk Üniv. Ziraat Fakültesi Dergisi**, **4**: 53–71.
- Yüksel, H.**, 1974. Kök-ur nematotlarının (*Meloidogyne spp.*) Türkiye'deki durumu ve bunların popülasyon problemleri üzerinde düşünceler. **Atatürk Üniv. Ziraat Fakültesi Dergisi**, **5**: 83–100.

- Yüksel, H.**, 1976. A practical and a rapid method in preparation of nematodes for permanent mount. **J. Turkish Phytopathology.**, **5** (2-3): 41-42.
- Yüksel, H.**, 1977. *Pratylenchoides alkani* sp. n. and *P. erzurumensis* sp. n. (Nematoda: Tiylenchoidea) from soil in Turkey. **Proc. Helminth. Soc. Wash.** **44** (2) : 185-188.
- Yüksel, H.**, 1978. Potato root nematode (*Ditylenchus destructor*) in Erzurum Province. **J. Turkish Phytopathology**, **7**(1): 19-22.
- Yüksel, H.**, A. Güncan & M. T. Döken, 1980. The distribution and damage of bunts (*Tilletia* spp.) and wheat gal nematode (*Anquina tritici* Steinbuch Chitwood) on wheat in the eastern part of Anatolia. **J. Turkish Phytopatology**, **9** (2-3): 77-88.
- Yüksel, H.**, 1981. *Heterodera fici* Kirjanova, 1954 in Aegean Region. **J. Turkish Phytopathology**, **10** (1): 45-51.
- Doğanlar, M., H. Özbek, O. Ecevit & **H. Yüksel**, 1981. Doğu Anadolu Bölgesi'nin Bazı Lepidopter'leri. **Bitki Koruma Bülteni**, **21** (3): 155-172.